

पञ्चमः ऋतः प्रत्यष्टणेत् । स पञ्चऋतोऽभवत् । पञ्चऋतो ह वै नामैषः । तं वा एतं पञ्चऋतः सन्तम् । पञ्चहेतेत्याचक्षते परोक्षेण [३] । परोक्षप्रिया इव हि देवाः । आत्मन्नात्मनि-
त्यामन्त्रयत् । तस्मै चतुर्थः ऋतः प्रत्यष्टणेत् । स चतुर्ऋतो-
ऽभवत् । चतुर्ऋतो ह वै नामैषः । तं वा एतं चतुर्ऋतः स-
न्तम् । चतुर्हेतेत्याचक्षते परोक्षेण । परोक्षप्रिया इव हि देवाः”
इति । सप्तहोत-षड्ढोत-पञ्चहोत-चतुर्होतनामनिर्वचनवा-
क्यानि दशहोतवाक्यवद्वाख्येयानि ॥

अथ चतुर्होतमन्त्राभिमानिनं पुरुषं विशेषतः प्रशंसति ।
“तमब्रवीत् । त्वं वै मे नेदिष्ठः ऋतः प्रत्यश्रौषीः ॥ त्वं वै
नानाख्यातार इति । तस्मान्नु हैनाः चतुर्होतार इत्याचक्षते ।
तस्माच्छुश्रूषुः पुत्राणां हृद्यतमः । नोदष्टो हृद्यतमः । ने-
दिष्ठो ब्रह्मणो भवति । य एवं वेद” [४] इति । चतुर्होत-
मन्त्राभिमानिनं देवं प्रजापतिरेवमब्रवीत्, त्वमेवैको मया
समाऋतः सन् मदीयं वाक्यं यं नेदिष्ठं अतिसमीपं यथा
भवति तथा श्रुत्वा प्रत्युत्तरं दत्तवान् । चतुर्थमामन्त्रणं त्वया
श्रुतं इतरे न तथा सहसा श्रुतवन्तः । तस्मात् त्वयैव सर्वाने-
तान् हि जनाः कथयिष्यन्ति । एते चतुर्होतार इत्येव त्वन्ना-
मैव व्यवहारो भविष्यतीत्यर्थः । यस्मादेवं प्रजापतिना वरो
दत्तः तस्मादेतान् दशहोत्रादीन् सर्वानपि चतुर्होतार
इत्येव वचनं वैदिका आचक्षते । यस्मादेवं शीघ्रं वाक्यं श्रुतवतः
चतुर्होतुः प्रजापतेर्वरलाभः तस्मात्लोकेऽपि पुत्राणां मध्ये यः